

**CIGÁND VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT
POLGÁRMESTERI HIVATALA**

PROJEKTDOKUMENTÁCIÓ

Szakértői tanulmány

Kapcsolódó ÁROP részterületek:
ÁROP 3.b)

Készítette:

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Köcski'.

CONTROLL

Holding Tanácsadó Zrt.

Közigazgatási Igazgatósága

A projekt az Európai Unió Támogatásával,
az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A civil szervezetekkel való kapcsolattartásról

A civil és vállalkozói kapcsolattartás stratégiája

Civil Koncepció elemeinek meghatározása

0. Bevezetés, előzmények

Az önkormányzati gyakorlat partnerkapcsolati területen a vállalkozói körrel történő találkozás, valamint a civil szervezetekkel való ad hoc jellegű információcserét jelenti. Ezen változtatni szükséges, még pedig oly módon, hogy rendezetten, lehetőleg előre meghatározott időközönként – ha nem is személyes találkozásokon keresztül, de írott elektronikus vagy papír alapú kommunikációt felhasználva – információcsere következzen be.

A civil szervezetek által betöltött fontos szerepkör miatt ez szakmailag is lényeges tevékenység, de a vállalkozói kör esetében is, ha másért nem, az adómorál fenntartása érdekében a folyamatos véleménygyűjtés fórumait meg kell teremteni.

Javasoljuk, hogy kérdőívek segítségével a megfelelő szakmai kapcsolatok és kontaktusok fenntartásával **évente legalább két alkalommal** történjen „szakmai párbeszéd” a két fontos gazdasági és társadalmi szegmenssel. A kutatások lebonyolítása, az értékelések elvégzése, a továbblépés irányainak kijelölése a munkatársak által könnyen biztosítható.

Javasoljuk, hogy 2010-ben a két kutatást követően kerüljön értékelésre a kérdőívek tartalma, az alkalmazott módszer helyessége, a levont fejlesztési javaslatok megvalósíthatóságának értékelése.

A munkatársak körében az ÁROP projektben elvégzett kutatás eredményeit az alábbiakban foglalhatjuk össze:

Településre vonatkozó vállalkozásbarát jellemzők:

A településre vonatkozó vállalkozásbarát tényezők tekintetében nyitott kérdésben lehetett véleményt megfogalmazni, mint „vállalkozásbarát”, vagy „taszító tényező”.

A következő válaszok születtek:

Vállalkozásbarát tényezők:

- olcsó munkaerő,
- alacsony ingatlanárak,
- helyi politika,
- kistérség révén nagyobb a támogatás.

Taszító tényezők:

- rossz minőségű úthálózat.
- alacsonyan képzett munkaerő,
- távolság a fővárostól.

Civilekkel együttműködő jellemzők

A településre vonatkozó, civileket vonzó, illetve taszító jellemzők tekintetében is két nyitott kérdésre kerestük a megkérdezettek véleményét. A kérdésben a következő válaszok születtek:

Non-profit barát tényezők:

- helyi politika

Taszító tényezők:

- kevés civil támogató
- érdektelenség a lakosság részéről.

1. A civil társadalom és a nonprofit szektor helyzete

1.1. Fejlődési tendenciák

A nonprofit szektor gazdasági ereje az 1990-es évek eleje óta rendkívüli mértékben megnőtt, ma már számos, korábban az állami és az önkormányzati intézmények által végzett tevékenységet nonprofit szervezetek látnak el. A szektor klasszikus szervezeteinek nevezhető alapítványok és egyesületek mellett új típusú nonprofit szervezetek jöttek létre, a szektor belső szerkezete jelentősen átalakult. Ugyanakkor továbbra is fontos kérdés maradt, hogy a hazai szolgáltatói és ellátórendszerben a nonprofit szervezeteknek milyen szerepük lesz a jövőben. Ehhez elengedhetetlenül szükséges, hogy ismerjük a nonprofit szervezetek aktuális helyzetét, a számukra elérhető erőforrások nagyságát, humán erőforrásaikat, az általuk támogatottak körét.

A magyarországi nonprofit szektor szervezetei tartalmi, működési sajátosságaik és jogi formájuk alapján több szempontból csoportosíthatóak.

Tartalmi szempontból a nonprofit szervezetek közé sorolhatók mindazon szerveződések, melyeknél érvényesül a profitszétosztás tilalma, a kormányzati szektortól való szervezeti függetlenség, az intézményesültség (önálló jogi személyiség), valamint az önkormányzatiság (önigazgatás, önálló vezetőség) és bizonyos mértékben az önkéntesség, öntevékenység.

A hatályos jogszabályok alapján a hazai *statisztikai definíció szerint formai szempontból* a nonprofit szektorba tartoznak a magán- és közalapítványok, az egyesületek, az egyesülések, az érdekképviselések és szakszervezetek, a köztestületek, a közhasznú társaságok, valamint a nonprofit szervezetek által alapított intézmények.

A nemzetközi gyakorlatot figyelembe véve nem tartoznak viszont a hazai nonprofit szektorba az önkéntes kölcsönös biztosítópénztárak (mivel esetükben nem érvényesül a profitszétosztás tilalma), a politikai pártok és azok helyi szervezetei (mivel céljuk a közhatalom és a kormányzati jogosítványok megszerzése), valamint az egyházak és a szerzetesrendek (mivel a világi nonprofit szervezetek működési kereteit meghatározó szabályozás rájuk nem érvényes).

A nemzetgazdasági elszámolás rendszerében a nonprofit szervezetek teljesítményét három alrendszerben számolják el. A nemzeti számlák összeállításakor a *háztartásokat* segítő szervezetek közé sorolják azokat a nonprofit szervezeteket, amelyek alapvetően a lakosságot szolgálják, bevételszerző tevékenységet csak korlátozott mértékben folytatnak, finanszírozási forrásaik között pedig túlsúlyban vannak a magántámogatások.

A *kormányzati szektorba* tartoznak a költségvetési rend szerint gazdálkodó központi és helyi önkormányzati költségvetési intézmények, az elkülönített állami pénzalapok, valamint a társadalombiztosítási alapok. Itt számolják el a nem piaci tevékenységet folytató közösségi tulajdonú vállalatok tevékenységét is, valamint azokat a közalapítványi, alapítványi vagy közhasznú társasági formában működő nonprofit intézményeket, melyeknek működésében az állami felügyelet közvetlenül érvényesül, továbbá bevételeiknek több mint 50 százaléka költségvetési forrásból származik.

A *vállalati szektorba* tartoznak a jogi személyiségű vállalkozások és a jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, kivéve a főtevékenységként pénzügyi tevékenységet folytató vállalatokat. Idetartoznak a nagyrészt piaci termelést folytató, azaz költségeiket árbevételből fedező nonprofit intézmények, továbbá a munkaadói érdekképviselések, a vállalkozók, munkáltatók és termelők szervezetei, valamint a gazdaság- és vállalkozásfejlesztési céllal működő alapítványok, közalapítványok és közhasznú társaságok.

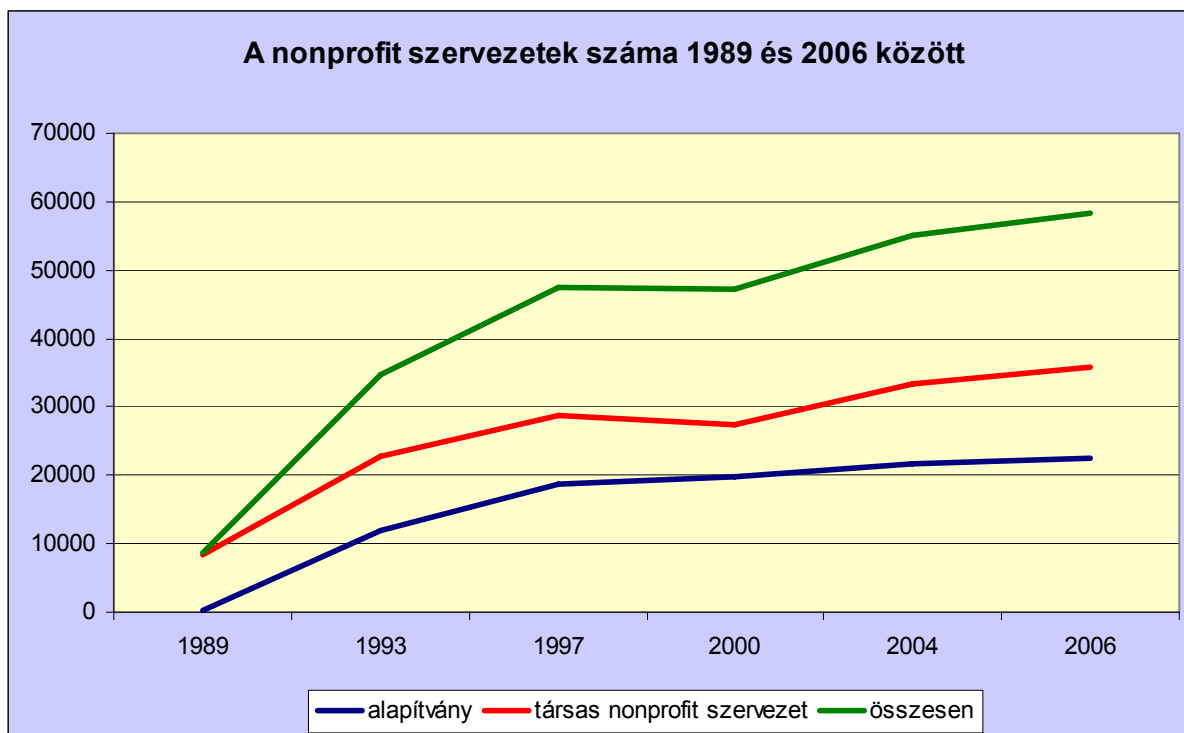
Az 1990-es évek közepétől a városi önkormányzatok egyre nagyobb része ismerte fel a civil szervezetekkel való kapcsolattartásban rejlő lehetőségeket, és dolgozta ki, az 1990-ben elfogadott önkormányzati törvényre építve, civil politikáját. Az így létrejövő intézményrendszer – amely még mindig csak az összes megyei jogú város mintegy 40%-ában működik valamilyen formában – igen nagy hasonlóságokat mutat.

1.2. A jelenlegi helyzet: méretek, szerkezet, finanszírozás

Minden, magát képviseltető városban létezik már a települési civil szervezetek valamekkora körét érintő civil alap, amelyből pályázati úton nyerhető el támogatás. A városok többsége valamilyen formában biztosít kedvezményes bérleti díjú helyiséget is egyes civil szervezetek számára. Pár kivételtől eltekintve működnek a civil kerekasztalok is – igaz, helyenként váltakozik ennek összetétele, összehívásának gyakorisága és feladatköre. A kerekasztalon belül szinte mindenhol szerveződnek – hosszabb-rövidebb életű – szakmai munkacsoportok, műhelyek, kollégiumok. Több helyen létrejött már a helyi Idősügyi Tanács, amely az időseket tömörítő civil szervezetekre építve foglalkozik a település időskorú lakosainak problémáival. Külön kiemelendő, hogy e megoldások (Miskolc, Szeged, Nyíregyháza, Budapest XVIII. kerület) már kormányzati elismerésben is részesültek (Idősbarát Önkormányzat Díj). A kommunikációs csatornák közül a civilek számára minden település biztosít hozzáférést a helyi nyomtatott médiában, illetve önkormányzati portálon, valamint a városi televízióban történő megjelenéshez (Miskolc, Székesfehérvár és a Budapest XVIII. kerület önálló kötetben is megjelentette a civil adatbázis tartalmát). Civil házat is egyre több helyen alakítanak ki, kiemelendő Miskolc és Nyíregyháza megoldása.

A városok egy része saját rendszere kiépítéséhez segítséget kapott a civil szolgáltató központoktól, de az általános helyzet inkább az, hogy minden központi segítség nélkül, önkormányzati kútfőből és forrásokból épültek ki és működnek e rendszerek.

A non-profit szektor számbeli növekedése mögött nemcsak a társadalmi cselekvésben elfoglalt stabil hely kialakulásáról van szó. A szektor megerősödése, amely következik számbeli és dinamikus növekedéséből, a szektor differenciálódását is jelenti.

A civil szervezetek társadalmi-gazdasági legitimációjának alapfeltétele a gazdasági önállóság és függetlenség megteremtése, a szerződéses partneri viszonyon alapuló együttműködés az önkormányzatokkal és a kölcsönös érdekek egyeztetése a piaci szektorral, valamint a felelősség megosztása a három szektor között a helyi közösségben élők érdekében.

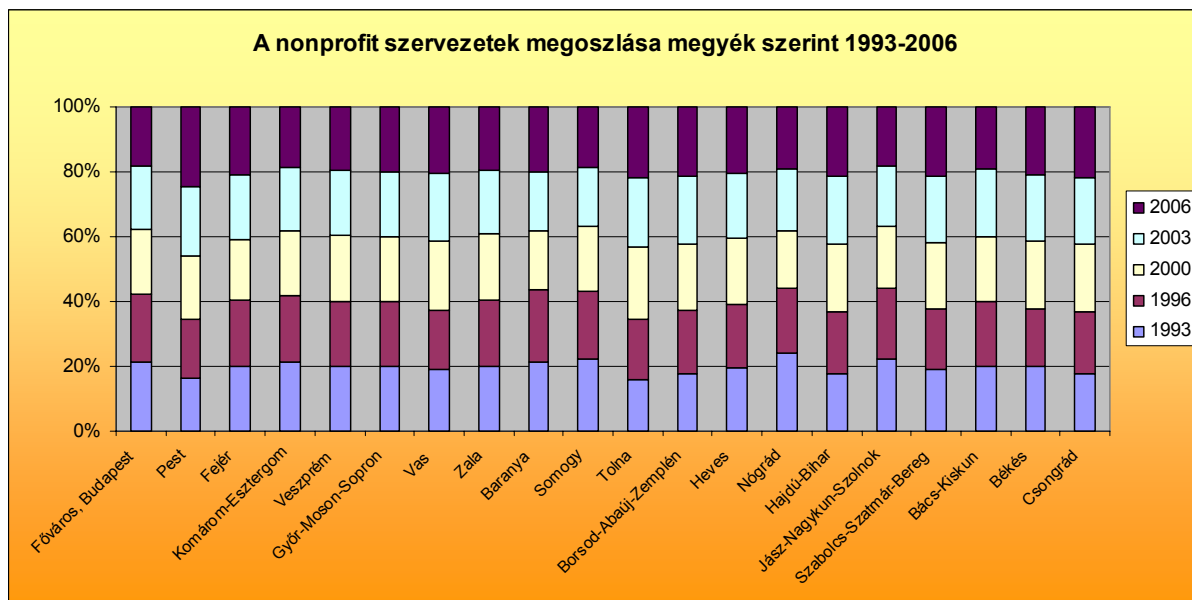
A non-profit szervezetek integrációjának alapfeltétele, hogy a helyi társadalomban valamilyen funkcionális szerepet képesek legyenek betölteni. A szolgáltató típusú szervezetek továbbélése is függ ettől. Gazdaságilag csak azok a szervezetek lesznek életképesek, amelyek a fogyasztói piacról várják a kereslet megjelenését – lehet ez egyéni vagy közösségi jellegű – vagyis amelyek képesek alkalmazkodni az új társadalmi kihívásokhoz, képesek forrásokat keresni és szerezni céljaik elérésére. Képesek az önkormányzatok közfeladataiból átvállalni,

vagy olyan innovációt megvalósítani, aminek van kereslete mind a magánszektorban, mind a közszektorban.

A következő ábrán megyék szerinti bontásban tekinthetjük át a magyarországi nonprofit szervezeteket.

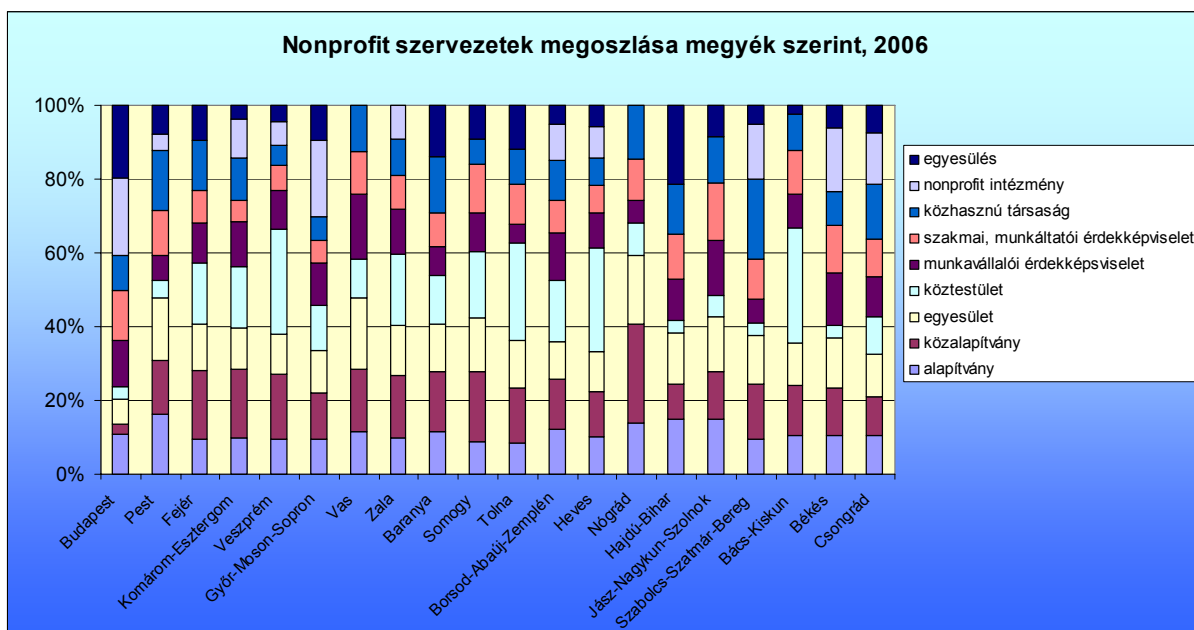
Az első ábra a nonprofit szervezetek megoszlásának változását mutatja be 1993 és 2006 közötti években.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében szinte állandó a civil szervezetek aránya, 2006-ban csökkent minimálisan az érték. A legnagyobb változás Pest megyében és Budapest viszonylatában látható, előbbiben jelentős növekedés, utóbbiban csökkenés tapasztalható.

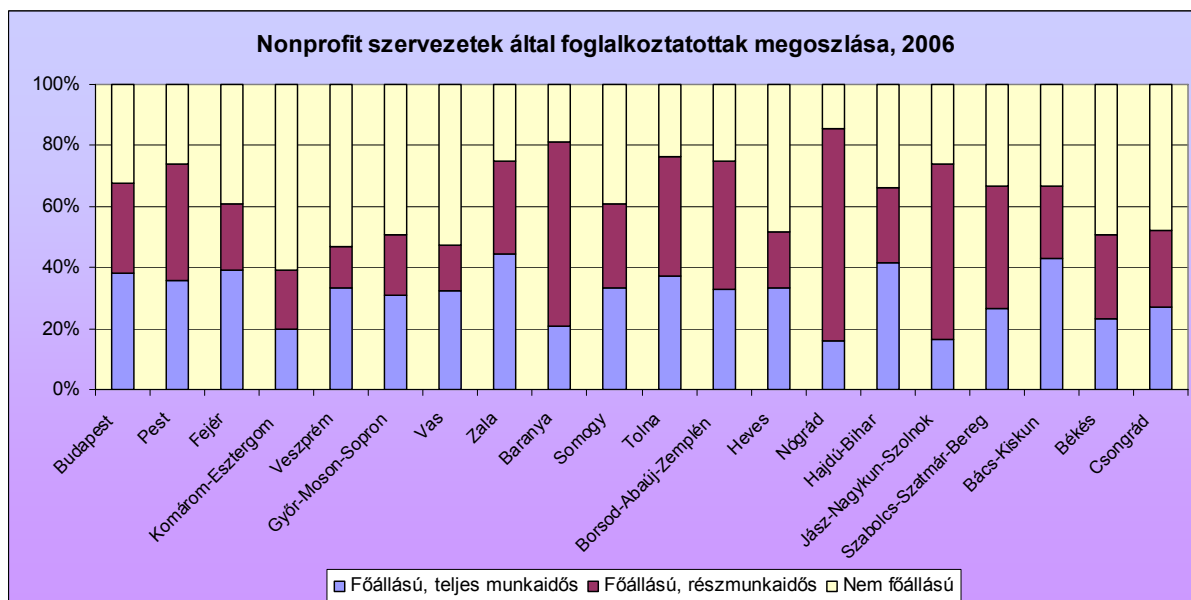

A következő ábrán a nonprofit szervezetek típusainak áttekintését láthatjuk megyék szerinti bontásban, összehasonlításban.

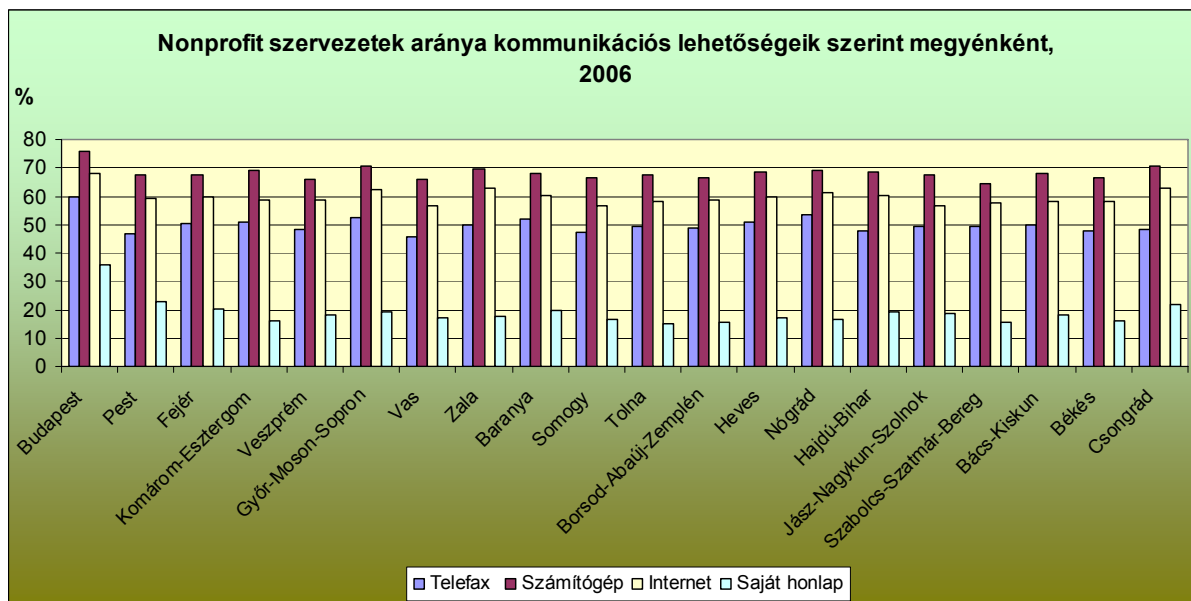
Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a többi megyéhez hasonlóan viszonylag magas a közalapítványos és köztestületek száma, míg az egyesülések, közhasznú társaságok és szakmai, munkáltatói érdekképviseletek száma alacsony.

A nonprofit szervezetekben foglalkoztatottak számának alakulását a következő ábra mutatja. Az ábráról leolvasható, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a többi megyéhez viszonyítva alacsony a főállású, részmunkaidőben foglalkoztatottak száma, azonban viszonylag magas a nem főállású munkavállalók aránya.

A nonprofit szervezetek kommunikációs lehetőségeit vizsgálva láthatjuk, hogy nincs nagy eltérés az egyes megyék között. A nonprofit szervezetek nagytöbbsége rendelkezik számítógéppel, ennél némileg kevesebb szervezet rendelkezik internet csatlakozással is, saját honlappal azonban csak jelentősen kevesebb szervezet büszkélkedhet.

A nonprofit szektor bevételeinek egyetlen olyan összetevője van, amely a rendszerváltás óta eltelt időszak egészét tekintve *reálértékben is folyamatosan nőtt*, ez pedig az *állami támogatás* mértéke. Ennek ellenére a szektor állami támogatottságának aránya az európai országok többségéhez viszonyítva még ma is a legutolsók közé tartozik.

2. A civil és vállalkozói körrel való kapcsolattartás kialakításának stratégiája

2.1. Nonprofit szektor és civil társadalom

Az együttműködésnek előfeltétele a partneri viszony az önkormányzatok és nonprofit szervezetek között. Az önkormányzatok csak hiteles és a helyi közösségben legitimitást élvező szervezettel kötnek szerződést, vagyis a megfelelő vagyoni háttér, a működéshez szükséges források és a képzett szakemberek elengedhetetlenek. Az önkormányzat, mint a közszolgáltatásokért felelős szervezet, amely a források felett is rendelkezik, nyilván sajátos érdekei alapján keresi a partnereket a feladatmegosztáshoz. Ezek a piaci szervezetek mellett nonprofit szervezetek is lehetnek.

A szolgáltatásra specializálódott szervezetek így a piaci szervezetekkel állnak versenyben, s azokkal a szervezeti és gazdasági előnyökkel kell rendelkezniük, amely versenyképessé teszik őket. Tehát a **minőséget kell garantálni, a hatékony gazdálkodást kell felmutatni**, és a szerződéses viszony létrejöttének az **átláthatóság is fontos feltétele**.

Az önkormányzat számára az első számú prioritás, hogy a költségeket csökkentse, a források felhasználását, a szakmai minőséget ellenőrzése alatt tudja tartani.

Az együttműködés bármely formája erősíti az önkormányzat társadalmi presztízsét. Növekszik az esélye annak, hogy az önkormányzat a lakosság által jobban elfogadható, vagy jobbik esetben a lakosság akaratával megegyező döntéseket hoz. Az együttműködés önmagában véve is egyfajta tanulási folyamat mindkét fél részéről, aminek során az önkormányzat nagyobb betekintést kap a helyi társadalom tényleges gondjaiba, megismeri véleményét, közérzetét.

A **civil szervezetek** sok esetben az öfenntartáshoz szükséges gazdasági stabilitást várják a szerződéses viszony kialakításától, amely nemcsak állandó bevételi forrást jelent, hanem a szervezet hosszú távú fenntartását is képes

biztosítani, egzisztenciális biztonságot nyújtani a szervezetben dolgozóknak. Ugyanis a szervezetek döntő többségénél még mai is komoly gond, hogyan tudják a minimális működési költségeket és a folyamatos foglalkoztatáshoz szükséges bérköltséget előteremteni. A pályázati forma ma már erre nem alkalmas, kiépült szervezetek esetében pedig lehetetlen a napról-napra élés stratégiáját követni.

Az önkormányzatok az elkövetkezendő időszakban várhatóan keresni fogják azokat a partnereket, akiknek feladataikat átadhatják, akikkel megoszthatják súlyos anyagi terheiket. Erre a partnerségre a fennmaradásért, a legalitás és a társadalmi elismerés megszerzéséért küzdő civil szektor az egyetlen „jelentkező”.

A civil szervezetek által ellátott feladatok esetében általában kedvezőbbek a forráslehetőségek. Rendelkezésre állnak központi és egyéb pályázati lehetőségek, vállalkozási bevételek, adományok. Alacsonyabb az adminisztrációs költsége a szervezetnek, kis apparátussal képesek a feladatot ellátni, rugalmas a gazdálkodás és maga a foglalkoztatás is.

2.2. Önkormányzat és civil szervezetek együttműködése

Az önkormányzatok és a civil szervezetek közötti együttműködésnek számtalan formája létezik ma már. A lényeg ebből a kapcsolati rendszerből, hogy milyen „nyereségre” lehet szert tenni mindkét oldalon. Az a legfontosabb természetesen, hogy az együttműködés nyomán a lakosságé legyen a legnagyobb nyereség.

Az önkormányzat céljai az együttműködés során:

- A törvényi kötelezettségek teljesítésére megoldást találni az adott szolgáltatások megvalósításával, megfelelő partnerek bevonásával.
- Új szolgáltatások finanszírozási gondjainak megoldása
- A forráshiány csökkentése már működő szolgáltatásoknál a civilek bevonásával.

- Feladatok átadása civil szervezeteknek, ott ahol az önkormányzat korábban nem működtetett hasonló szolgáltatást.
- A felelősség megosztásának konkrét megjelenése némely szociális feladat során.

A non-profit szervezetek integrációjának alapfeltétele, hogy a helyi társadalomban valamilyen funkcionális szerepet képesek legyenek betölteni. A szolgáltató típusú szervezetek továbbélése is függ ettől. Gazdaságilag csak azok a szervezetek lesznek életképesek, amelyek a fogyasztói piacról várják a kereslet megjelenését – lehet ez egyéni vagy közösségi jellegű – vagyis amelyek képesek alkalmazkodni az új társadalmi kihívásokhoz, képesek forrásokat keresni és szerezni céljaik elérésére. Képesek az önkormányzatok közfeladataiból átvállalni, vagy olyan innovációt megvalósítani, aminek van kereslete mind a magánszektorban, mind a közszektorban.

A szervezetek elfogadottsága és hitele sokban függ attól, mit tud felmutatni a helyi közösség feladatainak megoldása területén, milyen a gazdaságban való részvétele, akár mint foglalkoztató szervezetnek is. Az önkormányzatok is csak olyan partnerrel tudnak együttműködést kialakítani, amely már a helyi társadalomban presztízssre tett szert, hozzátartozik a település arculatához, integrálódott, vagyis a társadalmi intézményesülés lépcsőfokait már bejárta. A szektor erejét és hitelességét a funkcionálisan épülő szervezetek jelentik. Társadalmi erejét is ezek fogják biztosítani ahhoz, hogy a hatalom képviselői a civil szervezeteket partnernek tekintsék a döntési helyzetekben, bevonják őket a döntés-előkészítés folyamatába, és hogy a civil szervezeteken keresztül megtörténjék a lakosság részvétele, a társadalmi nyilvánosság csatornáiban valóban működjenek és az önkormányzatok egyre inkább a társadalmi részvételt igénylő döntési mechanizmusokban találják meg a stratégiájuk kialakításának útját.

Az önkormányzat és a civil szervezetek közötti kapcsolatok kialakítását segítő javaslatok:

- A nonprofit szektorral kapcsolatos ismeretek bővítése az önkormányzaton belül; politikai és szakértői szinten is.
- Szolgáltatások menedzseléséhez szükséges forrásnyújtói feladatok pontos definiálása. Az önkormányzat szakértői színvonalának növelése a támogatások menedzselésében.
- Feladat ellátási szerződéses jogviszony jogi, pénzügyi, etikai, minőségbiztosítási kérdéseinek tisztázása és rögzítése.
- Verseny semleges, piackonform módszerek bevezetése a szolgáltatások privatizálásában.
- Közszolgáltatások tervezésében nagyobb jártasság megszerzése, helyi stratégia tervezése.
- A szerződéses partnerek szakmai, pénzügyi ellenőrzési rendszerének kialakítása.

3. Cigánd Város együttműködése a civil szervezetekkel

Cigánd Városi Önkormányzat számára is fontos az önkénes, civil közösségeken alapuló szektor jelenléte, hiszen létfontosságú szerepet töltenek be a város életében. A civilek szerepe alapvető jelentőségű a helyi társadalom fejlődésében, a közösségi élet melletti elkötelezettség kialakulásában, az önkéntesség fejlődésében.

A feladatok megoldásában a civilek által végzett, átvállalt szolgáltatás gyorsabb és hatékonyabb, eredeti ötleteket hoz, más forrásokat is képes bevonni, biztosítja a részvételt és az aktivitást, segíti a nyilvánosságot, megerősíti a szolidaritást. A civil szféra leginkább a kezdeményezésben erős: itt ismerhetők fel először a társadalmi hiányosságok, és ezek mérséklésére civil szervezetek tudnak a leghamarabb és legrugalmasabban rámozdulni.

Ahogy az együttműködésben sem, úgy a kommunikációban sincsenek kivételezett helyzetűek: egyedül a szervezetek aktivitásán múlik a párbeszéd intenzitása és mélysége.

Az önkormányzat és a szervezetek közötti kölcsönös kommunikáció formái az alábbiak;

- az önkormányzati képviselők és a civil szervezetek, közösségek párbeszéde,
- az önkormányzati tisztségviselők és a civil szervezetek, közösségek közötti párbeszéd
- az önkormányzat hivatalának a területért felelős munkatársa és a civil szervezetek, közösségek közötti párbeszéd,
- a civil szervezetek vagy az önkormányzat által kezdeményezett nyilvános fórumok.

3.1. A civil szervezetek és közösségek támogatása

Az önkormányzatnak jelentős szerepet kell vállalnia a civil szervezetek támogatásában. Elsősorban a helyi civil szervezetek számára kell nyújtani mindazon támogatásokat, amelyekkel saját működésüket, illetve a veszprémi polgárok számára nyújtott szolgáltatásaikat fenntarthatják. A nem helyi szervezetek számára abban az esetben lehet támogatást nyújtani, ha a felkínált programjuk, szolgáltatásuk hiánypótló a településen.

Az önkormányzatnak az is feladata, hogy ösztönözze a civil szervezetek létrejöttét, a közösségek formalizálódását. A civil közösségeknek – elismerve az ilyen típusú szerveződések hasznosságát is – közvetlen pénzügyi támogatást a pályázati alapból nem nyújt.

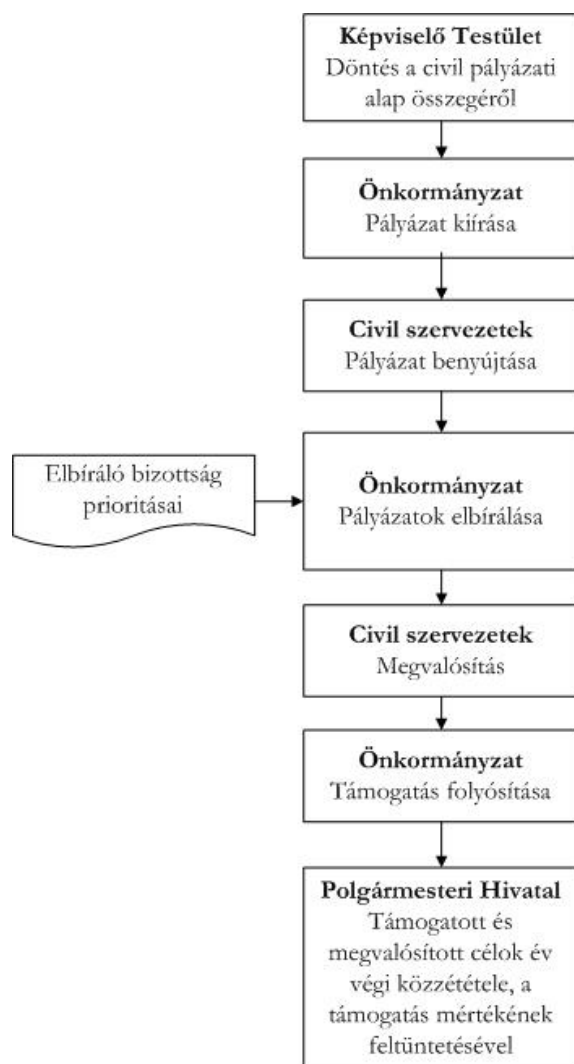
3.2. A támogatások formája

Annak érdekében, hogy az önkormányzat a rendelkezésére álló erőforrásokat a lehető leghatékonyabban fordítsa a civil szervezetek és közösségek támogatására, pénzügyi támogatást nyújt.

Az önkormányzat költségvetésében minden évben elkülöníti a civil szervezetek közvetlen pénzügyi támogatását szolgáló alapot. Az önkormányzat lehetőségei szerint évről évre növeli az alapot, legalább az előző évi inflációval megegyező arányban.

A civil pályázati alap jelenleg minden évben kiírásra kerül. A civil szervezetek a pályázati felhívás alapján készítik el pályázati anyagukat. Az elbíráló bizottság dönt arról, mely szervezet milyen összegben nyer az adott évi tevékenységéhez támogatást, annak függvényében, hogy az általuk kitűzött célok mennyire vágnak egybe az önkormányzat céljaival.

A megvalósított eredmények alapján utalják a támogatást a szervezetek részére. Az egyes szervezeteknek ez úton nyújtott támogatás mértékét és a megvalósított célokat minden év végén nyilvánosságra hozzák.

A folyamat elemzése

A pénzügyi támogatások rendszere jelenleg is eredményesen, átláthatóan működik, tehát összességében hatékonyan működő folyamatról van szó. Mégis, a támogatás összege és szétaprózódottsága miatt több civil szervezet elégedetlen a jelenlegi struktúrával.

Mivel a rendelkezésre álló pályázati keret meglehetősen szűk, a pénzügyi szétosztását érdemes úgy szervezni, hogy a városfejlesztés szempontjából fontos mérföldköveket, nagyobb léptékű célokat el lehessen érni, azaz a pályázható összeg ne aprózódjon el kisebb volumenű, azonos jellegű célok között. Ennek érdekében érdemes a civil szervezeteket összefogásra ösztönözni, arra motiválni, hogy átfedő tevékenységeket közösen pályázzanak és valósítsanak meg. Ennek

egyik eszköze lehet például az elbírálás pontozási rendszerének átalakítása úgy, hogy több szervezet közösen benyújtott, nagyobb léptékű célok elérését kitűző pályázati anyaga plusz pontot érjen. Ilyen módon az erőforrások fókuszálhatóak ahelyett, hogy hasonló jellegű célokból több kisebb kaliberű eredmény valósulna meg.

3.3. Együttműködés Cigánd Városi Önkormányzat és a civil szervezetek között

Az önkormányzat, valamint intézményei a kölcsönösség és a partnerség szellemében, a lehető legszélesebb körben együttműködnek a civil szervezetekkel közös érdekeik érvényesítéséért.

Az együttműködés kialakítását éppúgy kezdeményezhetik a civil szervezetek, mint az önkormányzat és intézményei. Az önkormányzatnak minden esetben gondoskodnia kell arról, hogy a civil szervezetek kezdeményezéseivel érdemben foglalkozzanak az illetékesek.

Az önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatainak ellátásában számít a civil szervezetek közreműködésére. Az önkormányzat nem kíván egyedüli és kizárólagos szereplője lenni azon szolgáltatások üzemeltetésének, amelyekkel a polgárok jólétét, művelődését, oktatását segíti elő. Az ezekhez kötődő programok, tevékenységek ellátását kész az arra alkalmas és ilyen szándékkal fellépő civil szervezetekkel megosztani, közösen végrehajtani.

Az önkormányzat, ahogyan a civil szervezetek között, úgy együttműködő partnerei között sem tesz különbséget ideológiai, világnézeti, nemzetiségi vagy felekezeti alapon. Nem kíván „érdemes és kevésbé érdemes” kategóriákat felállítani bármely ismérvek alapján.

A civil pályázati alap elosztásának újragondolása mellett fontos hogy az önkormányzat megfelelő válaszokat találjon a jelenségek kezelésére, melyet elősegíthetnek az alábbiak:

- A fejlesztések során lényeges megőrizni, illetve fokozni a személyes kapcsolattartás szerepét, mivel a településen ennek az együttműködési formának van hagyománya.
- A személyes kapcsolattartás kombinálható a modern információtechnológiai eszközök előnyeivel. Amennyiben szakmai témákban kialakítanak levelezőlistákat, kifejezetten szakspecifikus fórumokat, ahol a tapasztalatok és elképzelések cseréje visszakereshetően megmarad, lehetővé teszik szélesebb társadalmi rétegek csatlakozását az egyes civil kezdeményezésekhez.
- A civil fórumok megszervezése legfeljebb két évente történjen az összes civil szervezet képviselőjével közösen. Emellett nagyobb rendszerességgel hívjanak össze kisebb megbeszéléseket, melyek adott problémakörre fókuszálnak, és amelyen csak az adott kérdésben érintett szervezetek képviselői vesznek részt. A tematikus fórumok motiválóbban lehetnek a civil szervezetek számára, illetve erősíthetik a közöttük lévő együttműködést.
- A civil ház fenntartásának értékét fontos kommunikálni az összes civil szervezet felé annak érdekében, hogy transzparenssé váljon számukra a civil szférának nyújtott támogatás elosztásának elve és igazságossága.

4. Cigánd Város Civil Koncepciójának tartalmi elemeire vonatkozó javaslat

A város civil koncepciójának megfogalmazása során törekedni kell arra, hogy helyesen kerüljenek megfogalmazásra a célok, az eszközök, az elérés módja és a felelősök kijelölése. Ez a komplex rendszer az alapja annak, hogy a koncepció működőképes és a felek érdekeit figyelembe vevő legyen.

Az eljárásban meghatározott kérdőíves kutatás eredményeinek figyelembe vétele mellett javasoljuk a civil koncepció kidolgozását, amely konkrétan az alábbi területeket foglalja magában.

A civil koncepció célja

A Civil Koncepció célja az önkormányzat és a civil szervezetek kapcsolatának szabályozása. A kapcsolat jellemzője a kölcsönösség és a sokszínű együttműködés. Az önkormányzat a koncepció elfogadásával teret biztosít a civil öntevékenység számára, hozzájárul a demokrácia fejlődéséhez, és ugyanakkor a szolgáltatások területén alternatívát kínál.

A Civil Koncepció az alábbiak megvalósulását segíti elő:

- Megteremti az együttműködés garanciáit.
- Figyelembe veszi a civil szerveződések sokszínűségét, lehetőséget teremt a civil kurázi kiaknázására.
- Tisztázza és szélesíti az együttműködés lehetőségeit az önkormányzat és a civil szervezetek között.
- Ösztönzi a civil-civil együttműködést is.

A civil koncepció hatálya

A civil koncepcióban foglaltak kiterjednek Cigánd Város Önkormányzatának képviselő-testülete döntéshozatalára, a polgármesteri hivatal tevékenységére, az

önkormányzat által fenntartott intézményekre, valamint a civil társadalom azon szervezeteire, amelyek Cigánd Városi Önkormányzattal együttműködésre lépnek. A civil koncepcióban foglaltak nem vonatkoznak az önkormányzat pártokkal, egyházakkal, halászlászi és legeltetési társulásokkal, hegyközségekkel, kamarákkal és szakszervezetekkel, valamint lakásszövetkezetekkel és biztosító pénztárakkal fenntartott kapcsolataira.

A civil koncepció időbeni hatálya a koncepció felülvizsgálatáig terjed ki.

Fogalmak meghatározása

a) civil szervezet: szervezetében és működésében is pártoktól független, önálló jogi személyiséggel rendelkező, az önkéntesség elve alapján szerveződő autonóm és szuverén formáció, amely az 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról, illetve az 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről előírásai szerint bíróságon bejegyzett szervezet (egyesületek és alapítványok),

b) helyi civil szervezet: az a). pontban leírtakkal azonos jellemzőkkel rendelkező, a bírósági nyilvántartásba vétel szerint veszprémi székhellyel működő szervezet,

c) nonprofit szervezet: egyesület, alapítvány, közalapítvány, közhasznú társaság,

d) nem kormányzati (NGO) szervezet: azon magánszervezet, amely az állami és piaci szektor között tevékenykedő nonprofit szervezet,

e) közhasznú, kiemelkedően közhasznú szervezet: mindazon bejegyzett egyesület, alapítvány és alapítvány, valamint kht., amelyet a bíróság közhasznú nyilvántartásba vett

f) civil közösség: a cigándi polgárok által létrehozott és működtetett, más szervezetektől, pártoktól és intézményektől függetlenül működő, jogi személyiséggel nem rendelkező közösség

g) a civil szervezetek hálózata: a civil szervezetek által, szabad elhatározásból létrehozott, munkakapcsolaton alapuló együttműködési fórum.

A civil szervezetek és közösségek támogatása

Az önkormányzatnak jelentős szerepet kell vállalnia a civil szervezetek támogatásában. Elsősorban a helyi civil szervezetek számára kell nyújtani mindazon támogatásokat, amelyekkel saját működésüket, illetve a veszprémi polgárok számára nyújtott szolgáltatásaikat fenntarthatják.

Az önkormányzatnak az is feladata, hogy ösztönözze a civil szervezetek létrejöttét, a közösségek formalizálódását. Ezért a civil közösségeknek – elismerve az ilyen típusú szerveződések hasznosságát is – közvetlen pénzügyi támogatást a pályázati keretből nem nyújt, de a város polgárait, a civil szervezetek együttműködését szolgáló programokat támogathatja pénzügyi és tárgyi feltételekkel.

Az önkormányzat az általa létrehozott közalapítványokon keresztül is nyújt támogatást a bejegyzett civil szervezeteknek, valamint a nem bejegyzett veszprémi civil közösségeknek.

A támogatások formája

Annak érdekében, hogy az önkormányzat a rendelkezésére álló erőforrásokat a lehető leghatékonyabban fordítsa a civil szervezetek és közösségek támogatására, többféle támogatási formát alkalmaz.

- 1. Pénzügyi támogatások**
- 2. Szolgáltatások**
- 3. Természetbeni juttatások**

Együttműködés az önkormányzat és a civil szervezetek között

Az önkormányzat, valamint intézményei a kölcsönösség és a partnerség szellemében, a lehető legszélesebb körben együttműködnek a civil szervezetekkel közös érdekeik érvényesítéséért.

Az együttműködés kialakítását épp úgy kezdeményezhetik a civil szervezetek, mint az önkormányzat és intézményei. Az önkormányzatnak minden esetben gondoskodnia kell arról, hogy a civil szervezetek kezdeményezéseivel érdemben foglalkozzanak az illetékesek.

Az önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatainak ellátásában számít a civil szervezetek közreműködésére. Az önkormányzat nem kíván egyedüli és kizárólagos szereplője lenni azon szolgáltatások üzemeltetésének, amelyekkel a cigándi polgárok jólétét, művelődését, oktatását segíti elő. Az ezekhez kötődő programok, tevékenységek ellátását kész az arra alkalmas és ilyen szándékkal fellépő civil szervezetekkel megosztani, közösen végrehajtani.

Az újonnan kialakítandó intézmények és szolgáltatások, különösen a kötelező feladatként létrehozandók esetében az önkormányzat vállalja, hogy minden esetben részletesen megvizsgálja a civil együttműködés lehetőségét és feltételrendszerét. Ennek keretében felméri, hogy az adott szolgáltatás ellátása a jogszabályi feltételeknek és a szakmai elvárásoknak megfelelően ellátható-e civil szervezetek által is a városban. Amennyiben a feltételeknek megfelelően és az önkormányzati intézményrendszerben való működtetéshez képest költséghatékonyabb megoldást kínál a civil szervezeti keret, úgy minden akadályt el kell hárítani a szerződéses együttműködés kialakítása elől.

Az önkormányzat, ahogyan a civil szervezetek között, úgy együttműködő partnerei között sem tesz különbséget ideológiai, világnézeti, nemzetiségi vagy felekezeti alapon. Nem kíván „érdemes és kevésbé érdemes” kategóriákat felállítani bármely ismérvek alapján. Ezért az együttműködésben nincsenek és nem lehetnek „kiemelt partnerei”.

Az önkormányzat és a civil szervezetek, közösségek közötti kommunikáció

Az önkormányzat a kétirányú, nyitott kommunikáció kiépítésében érdekelt. Minden, a cigándi polgárok érdekeinek érvényesítéséért aktívan cselekvő szervezet és közösség számára a folyamatos párbeszéd lehetőségét kínálja. Ahogyan az együttműködésben sem, úgy a kommunikációban sincsenek kivételezett helyzetűek: egyedül a szervezetek aktivitásán múlik a párbeszéd intenzitása és mélysége.

5. Összegzés

Megvizsgáltuk a civil és vállalkozói szektor esetében az alábbiakat:

- Milyen szerepet töltenek be?
- Kik dolgoznak?
- Kik nem dolgoznak?
- Hasznosak? – Sokba kerülnek?
- Nem hasznosak? – Sokba kerülnek?

A találkozások idő-intervallumára vonatkozóan az alábbi kérdéseket kell megválaszolni:

- Van intézményesített formája a találkozásoknak?
- Van rögzített, tervezetben átlátható oka a találkozásnak?
- Értelmezhető tevékenységük hasznossága a település lakosai felé?

A civileknek és a vállalkozóknak szükséges ismeretanyaggal rendelkezni az önkormányzatról és a polgármesteri hivatalról:

- Törekvések arra, hogy adjunk át információt...
- Segély- és támogatás-centrikus kapcsolattartás...

Az önkormányzat és a civil – vállalkozói kör kölcsönös tájékoztatási tevékenysége

- Civilek – civil kerekasztal
- Vállalkozók - év eleji pezsgős koccintáson túl van bármi más...?
- Civil+vállalkozók = a település fontosabb emberei, szervezetei egy asztalnál.

A kommunikáció, párbeszéd megjelenési formái

- Egy asztalnál beszélgetve
- Honlapokon kölcsönös adattartalom felöltés, egymásra hivatkozás
- Városi médiumok kedvezményes használata
- Civil és vállalkozói szféra kommunikációs folyamataiban az önkormányzat híreinek, pályázatainak, eseményeinek megjelentetése

Önkormányzat – költségvetés – lehetőségek

- Mire elég a pénz? – elég a pénz? – mit igényelnek a civil és vállalkozói szervezetek?
- Pénzügyi ellenőrzési folyamatok kiterjesztése
- Évenkénti, évközi beszámolók rendszere
- Helyi adópolitika támogatja a civileket, vállalkozókat?

Példamutatás – együttműködés

- A ciklus elején mindig számítanak a civilekre, vállalkozókra – „cikluson belül és végén is fontosak vagyunk” elv tisztázása
- Eredmények közös értékelése, megbecsülése
- Fejlesztésekben való közös részvétel, szerepvállalás.

Az ÁROP 3.b) pont teljesítéséhez kapcsolódó további dokumentum(ok):

- *ME 06 Beszerzés, beszállítók minősítése c. eljárás és mellékletei*
- *ÁR07 A civil és a vállalkozói szférával kialakítható kapcsolatok megszervezésének folyamata c. eljárás*